

תחילת התיישבות יהודית בהקום

הקהילה היהודית של וריה נזכרת לראשונה בברית החדשה (מעשי השליחים י"ז, י') בהקשר למסעותיו של השליח פאולוס בשלהי תקופת בית שני. לאחר שגורש משאלוניקי סביב שנת 50, הגיע לוריה לדרוש בית הכנסת שבעיר - גם משם הוא גורש.

הקהילה

אל הקהילה המקורית הצטרפו במחצית הראשונה של המאה ה-15 מהגרים מפליטי ספרד, עובדה שהפכה את הקהילה לספרדית בעיקרה. במחצית השנייה של המאה ה-16 חיו בעיר כ-1,000 נפשות בקהילה היהודית. במחצית הראשונה של המאה ה-19 התנהלו חיי היהודים בשלווה, כאשר בתיהם המורחבים מאמצע המאה מעידים כי מצבם הכלכלי היה טוב. על חלק מהבתים נכתבו כתובות עבריות כגון "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני". במפקד אוכלוסין משנת 1893 צוין שבעיר מתגוררים 32 יהודים בלבד, אך הנתונים אינם בהכרח מהימנים. בראשית המאה ה-20 הייתה הקהילה בת 500 נפשות, ונאספו כספים להקמת בית ספר יהודי, משום שעד לעת זו רוב ילדי הקהילה למדו בבתי ספר יווניים וטורקיים. בשנת 1927 ביקר בוריה שליח התנועה הציונית ומצא בה 80 משפחות יהודיות.

חיי הכלכלה של הקהילה התבססו בעיקר על ענף הטקסטיל, אריגת בדי צמר. תעשיית הצמר הביאה לשגשוג כלכלי, עד שהשתנה המצב עם ירידת תעשיית הטקסטיל והמעבר למסחר במוצרי חלב ברבע האחרון של המאה ה-16. כמו כן, ניתן היה למצוא חקלאים, סוחרים ובעלי מקצועות חופשיים.

הקהילה בשואה

ערב מלחמת העולם השנייה חיו בוריה כ-850 יהודים, כאשר רבים מהם נשלחו לחזית באלבניה. מצבם הכלכלי של יהודי העיר התערער. ערב גירוש היהודים ברחו 144 מבני הקהילה מוריה אל כפרי הסביבה ואזורים תחת הכיבוש הבולגרי. ביום האחרון של חג הפסח, יומו האחרון של חודש מרץ 1943, עצרו הנאצים את יהודי וריה. יחד עם בני הקהילה נעצרו גם פליטים משאלוניקי ומהאזורים הכבושים על ידי הבולגרים. כ-680 יהודים רוכזו לשילוח - ילדים, חולים וזקנים - לשאלוניקי ומשם לאושוויץ.

לאחר השואה

מהקהילה נותרו 34 משפחות, כ-132 איש. חפצי הקודש של בית הכנסת ניצלו, אך המבנה היה מוזנח. תושבי הסביבה גנבו מצבות מבית הקברות היהודי לצורכי בנייה, ואף בתוך שטח בית הקברות נעשתה בנייה לא חוקית. בשנות ה-90 דווח על שתי משפחות יהודיות בעיר.

וריה

(Βέροια)

קהילות מספרות: קהילות יהודיות ביוון

מקדוניה היוונית (Μακεδονία):

שאלוניקי | פלורנה

וריה | דראמא | סרס

קסטוריה | קוואלה

קאתריני | לנגדיה | נאוסה

